

ȘEMATISMUL EPISCOPIEI ORTODOXE ROMÂNE A COVASNEI ȘI HARGHITEI*

Pentru istoria Bisericii Ortodoxe, șematismul constituie un izvor important de informații. Conform șematismului actualizat pentru lucrarea „Romanii din Covasna și Harghita. Istorie. Biserică. Școală. Cultură”, aflată în pregătire pentru tipar la Editura „Grai românesc”, în anul 2001, în Episcopia Ortodoxă a Covasnei și Harghitei, există 145 de biserici și capele ortodoxe (dintre acestea 9 sunt în construcție), din care 78 în protopopiatul Sf. Gheorghe și 67 în protopopiatul Miercurea Ciuc. După anul construcției, acestea se grupează astfel: în sec. XVII și XVIII – 16 (11% din total); în secolul al XIX-lea 38 (26%), iar în sec. XX – 90 (63%). Din cele 90 de biserici construite sau aflate în construcție în sec. XX, 46 au fost înălțate între anii 1900–1940 (majoritatea după Marea Unire), 17 între anii 1945–1989 (majoritatea în județul Covasna: Ariușd, Brădet, Ciumani, Floroia Mare, Lădăuți, Ojdula, Podu Olt, Sârmaș, Sf. Gheorghe (catedrala), Zăbrătau, iar în județul Harghita: Bălan, Capu Corbului, Ciceu și paraclisul de la Mănăstirea Toplița, iar un număr de 31 de biserici și capele ortodoxe au fost construite după înființarea Episcopiei Ortodoxe a Covasnei și Harghitei, cu sprijinul nemijlocit al P.S. Ioan Selejan.

Aproape jumătate din bisericile existente (46%) au fost înălțate pe locul celor vechi. Doar 21 de biserici (15%) sunt de lemn, majoritatea din rândul vechilor lăcașuri de cult, care au rezistat vitregiilor timpului. Din șematism rezultă consecințele benefice pentru comunitățile românești a decretului de toleranță religioasă adoptat de Iosif al II-lea, în 1783, concretizate în „explozia” de biserici din zid construite în anii următori.

Din totalul bisericilor existente, numai 72 sunt pictate. Dintre acestea 18 au fost pictate până în 1940, 37 (peste jumătate) între anii 1945-1989, și 17 după 1994.

O pagină dureroasă din istoria bisericilor românești din Covasna și Harghita o reprezintă cele 57 de biserici dispărute de-a lungul timpului, după diminuarea până la dispariție prin

deznaționalizare a comunităților parohiale românești, iar 25 au fost distruse în anii 1940-1944, în timpul ocupației fasciste ungare. În afara celor 32 biserici a căror dispariție este atestată documentar potrivit tradiției sau unor ipoteze există încă multe biserici foste ortodoxe, care astăzi aparțin altor culte.

Biserica unitariană din Chichiș, construită în prima jumătate a sec. al XV-lea avea inițial o absidă circulară în stil bizantin, cu altarul orientat spre răsărit. Numai în cursul sec. al XVI-lea când biserica a devenit protestantă, s-a făcut transformarea ei în stil gotic. În tradiția locală românească se spune că biserica reformată din Cernat a fost o veche biserică ortodoxă, care ar fi dăinuit până în anul 1560, când a trecut la calvini.

La biserica unitariană din Chilieni, cu ocazia executării lucrărilor de restaurare, sub straturile succesive de tencuială s-a găsit pictura originală de factură bizantină, iar într-o nișă obiecte de cult ortodoxe. Despre biserica romano-catolică din Ghelinta, valoros monument de artă din sec. al XIII-lea (aflată pe lista monumentelor UNESCO), exista puncte de vedere că ea a fost la origine românească. În acest sens Silviu Dragomir, dovedește în 1932 că peste stratul inițial al picturii au fost aplicate alte straturi de pictură și tencuială, iar Kos Karoly, afirma că biserica a fost ridicată în sec. al XV-lea și restaurată în sec. al XVIII-lea, iar ca proprietari menționează pe „secuici greco-catolici unguri”.

În legătură cu bisericile dărmate, nici unul din motivele invocate de reprezentanții de ieri și de astăzi ai comunităților maghiare din localitățile respective (răzbunarea „umilintelor” suportate în anii „stăpânirii românești”, participarea „forțată” a cetățenilor maghiari la ridicarea bisericilor respective ș.a.) nu pot scuza aceste acte de maximă intoleranță. După cum se știe acțiunea a fost dispusă de către contele Teleki, prim ministru al Ungariei și urmărea „curățirea satelor secuiești” de bisericile „valahilor” construite în stil bizantin. De

*Din lucrarea „Romanii din Covasna și Harghita. Istorie. Biserică. Școală. Cultură.” de Ioan Lăcătușu, Vasile Lechințan, Violeta Pătrunjel; în pregătire pentru tipar la Editura Grai Românesc, Miercurea Ciuc, 2002.

menționat că toate bisericile dăruite samavolnic în anii 1940-1944, erau construite în centrul satelor (fapt ce nu a putut fi acceptat de

cei obișnuiți ca modestele biserici ale românilor să se afle amplasate la marginea așezărilor „secuiești”.

A. Protopopiatul Ortodox Sfântu-Gheorghe

I. Biserici existente

1. **Aita Mare** – bis. „Sf. Gheorghe” – anul construcției (în continuare: a.c.) **1937**, pictată de P. Gașpar (1999) și bis. „Sf. Nicolae” – a.c. **1866**; pr. Mihăilescu Alin Marius, cântăreț bisericesc Hora Ioan.
2. **Aita Medie** – bis. „Sf. Gheorghe” – a.c. **1903** (înlocuind pe cea veche), pictată de Petre Schipor (1999), pr. administrator Mihăilescu Alin Marius.
3. **Aita Seacă** – bis. „Sf. Simeon Stâlplnicul” – a.c. **1928** (înlocuind pe cea veche), pr. administrator Tomozei Gheorghe; filia **Valea Zălanului**, bis. „Buna Vestire” – a.c. **1893**.
4. **Araci** – bis. „Sf. Dumitru” – a.c. **1964** (înlocuind pe cea veche), avariata de cutremur, capelă amenajată în fostă casă culturală – 1910, pr. Fărcaș Iuliu, cântăreț bis. Pleșa Ioan.
5. **Arcuș** – bis. „Sf. Nicolae” – a.c. **1998** (înlocuind pe cea veche), se pictează de către Vasile Silaghi, pr. Cucu Dorin Vasile; filii Valea Crișului, Zoltan, Calnic.
6. **Ariusd** – bis. „Adormirea Maicii Domnului” – a.c. **1960** (înlocuind pe cea veche), pr. Todor Octavian Gheorghe, cântăreț bisericesc Barbu Ioan.
7. **Acriș** – capela „Prea Cuviosul Onufrie” – a.c. **2000**, biserică nouă în construcție, pr. Lihor Claudiu,
8. **Baraolt** – bis. „Sf. Arhangheli Mihail și Gavril” – a.c. **1932** (înlocuind pe cea veche), pictată de pr. Ioan Cucu (1977) și bis. „Sf. Trei Ierarhi” – a.c. **1939**, pr. Lazăr Adrian;
9. **Barcani** – bis. „Sf. Nicolae” – a.c. **1896**, pictată de Ștefan Chioreanu (1975), pr. Radu Gheorghe, cântăreț bisericesc Bocârnea Pavel.
10. **Băcel** – bis. „Sf. Nicolae” – a.c. **1889**, pictată de Toma Condrea și iconostasul de Iosif Vasu (1979), pr. Rățulea Gheorghe, cântăreț bis. Iuga Ioan.
11. **Bățanii Mari** – bis. „Sf. Gheorghe” – a.c. **1900** (înlocuind pe cea veche), pr. Tomozei Gheorghe, cânt. bisericesc Niculina Nechita; filia **Bodoș**, bis. „Sf. Nicolae” – a.c. **1932** (înlocuind pe cea veche); filia Bățanii Mici
12. **Belin** – bis. „Adormirea Maicii Domnului” – a.c. **1776** (înlocuind pe cea veche) și bis. „Înălțarea Sfintei Cruci”, **1948**; pr. Ioan Roman, cântăreț bisericesc Hora Virgil; filia Belin-Vale.
13. **Bicfalău** – bis. „Sf. Ap. Petru și Pavel” – a.c. **1936** (înlocuind pe cea veche), pictată 1937 de N. Anghelescu; pr. – vacant.
14. **Bixad** – bis. „Sf. Nicolae” – a.c. **1835** (înlocuind pe cea veche) și bis. „Sf. Dumitru” – a.c. **1939**, pictată în 1939 de Costin Petrescu; pr. administrator Gheorghe Pop.
15. **Brădet** – bis. „Nașterea Maicii Domnului” – a.c. **1945**, pictată de Dumitru Brăiescu, pr. Minea Sorin, cântăreț bisericesc Popica Constantin.
16. **Brețcu** – bis. „Sf. Nicolae” – a.c. **1783** (înlocuind pe cea veche), pictură veche în frescă, preot Mircea Florin Ciobanu, cântăreț bis. Alexandru Vleț, filii: Oituz, Lemnia, Mereni, Lutoasa, Cărpineni, Belani.
17. **Boroșneu Mare** – fără biserică (cele două biserici românești au dispărut după 1940), pr. – vacant.
18. **Cernatul de Jos** – bis. „Sf. Gheorghe” – a.c. **1782** (înlocuind pe cea veche), pr. Velimirovici Ioan. filii: Moacșa, Dalnic, Albiș, Pădureni.
19. **Chichiș** – bis. – a.c. **sec. XVIII**, biserică de lemn și bis. „Sf. Treime” **1940**, pictată în 1948 de N. Anghelescu (pictura refăcută în anul 2001 de către Cezar Ivana și Alexandra Ognean din București), pr. Ioan Gavrilă, cântăreț bis. Floroiu Gheorghe.
20. **Căpeni** – bis. „Sf. Nicolae” – a.c. **1712**, troiță pe locul bisericii dăruite în toamna anului 1940, pr. administrator Adrian Lazăr; filii Racoșul de Sus, Micloșoara.
21. **Ciumernic**, bis. „Sfinții 40 de mucenici” – a.c. **1956** (înlocuind o capelă), pictată în 1956 de Iosif Vasu; pr. Lupu Remus, cântăreț bisericesc Murea Marcel Adrian.
22. **Covasna** – Voinești, bis. „Sf. Nicolae” – **1794-1800** (înlocuind pe cea veche), pictată de Iosif Vasu; biserică în construcție, se pictează de Vasile Munteanu, pr. Măciucă

- Ioan Ovidiu, cântăreț bis. Săndulea Dumitru. filii: **Comandău**, biserică „*Nașterea Sf. Ioan Botezătorul*” – a.c. 2000, de lemn, Chiuruș, Pachia, Surcea.
23. **Covasna** – stațiune, fără biserică (în perioada interbelică a existat o capelă), pr. – vacant.
24. **Dobârlău** – bis. „*Adormirea Maicii Domnului*” – a.c. 1795 (înlocuind pe cea veche), pictată în 1965 de V. Precup; pr. Băilă Gheorghe, cântăreț bis. Gabriel Neagu.
25. **Dobolii de Jos** – bis. „*Sf. Dumitru*” – a.c. 1895 (înlocuind pe cea veche), pictată în 1994 de V. Munteanu; pr. Damian Viorel, cânt. bis. Pleșa Nicoleta; filii Ilieni și Sâncrai
26. **Doboșeni** – ruina bisericii dărmată în toamna anului 1940, conservată în 1998; pr. vacant, filii: Tălișoara, Brăduț, Filia.
27. **Ghelința** – bis. „*Sfântu Nicolae*” – a.c. 1880 (înlocuind pe cea veche), de lemn, pr. Ilie Vasile.
28. **Floroaia Mare** – bis. „*Sfântu Gheorghe*” – a.c. 1959 pictată de P. Chichișeneanu; pr. Petru Galonton, cântăreț bisericesc Baci Nicolae.
29. **Hăghig** – bis. „*Schimbarea la Față*” – a.c. 1854 (înlocuind pe cea veche), pr. Dragoș Eugen, cântăreț bisericesc Istrate Ioan.
30. **Herculian** – ruina bisericii dărmate în toamna anului 1940, conservată în anul 1998; pr. vacant.
31. **Iarăș** – bis. Sf. „*Arhangheli Mihail și Gavril*” – a.c. 1932 (înlocuind pe cea veche), pictată în 1938 de Csiki Janos (pictură refăcută în 1997 de Bici Iuliu), pr. Vasilcoi Lucian.
32. **Întorsura Buzăului I** – bis. „*Sf. Gheorghe*” – 1848 (înlocuind pe cea veche), pictată de Iosif Vasu în 1954; biserica în construcție, pr. Popica Ciprian, cântăreț Scoarță Gheorghe.
33. **Întorsura Buzăului II**, pr. – vacant.
34. **Lădăuți** – bis. „*Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril*” – a.c. 1972, pictată în 1985 de C. Savu; pr. Apafi Mihai jr; cântăreț bis. Stroe Constantin.
35. **Lisnău** – bis. „*Sfinții Apostoli Petru și Pavel*” – a.c. 1813 și bis. „*Adormirea Maicii Domnului*” – a.c. 1913, pr. administr. Cucu Dorin Vasile; filia Lisnău-Vale.
36. **Lunca Mărcuș** – biserică în construcție, pr. – Gheorghe Dorin Ciobanu, cântăreț bis. Ioan Pătrunjel.
37. **Lunca Ozunului** – bis. „*Sf. Vasile cel Mare*” – a.c. 1997, pictată de Sorin Apan în 1999, pr. administrator Vasile Nedelea.
38. **Malnaș-Băi** – bis. „*Nașterea Maicii Domnului*” – a.c. 1993, pictată de Liviu Dumbravă în 1993; pr. Gavril Todea; filii Bodoc, Olteni, Zoltan, Malnaș Sat.
39. **Mărcuș** – bis. „*Sf. Dumitru*” – a.c. 1864 (înlocuind pe cea veche), pictată în 1957 de C. Nicolescu, pr. Bogdan Vasile, cântăreț bisericesc Comșa Gheorghe.
40. **Mărtănuș** – bis. „*Adormirea Maicii Domnului*” – a.c. 1796 (înlocuind pe cea veche), pr. Florin Ciobanu
41. **Micfalău** – bis. „*Sf. Nicolae*” – a.c. 1878 (înlocuind pe cea veche), pictată de A. Cărmidă și I. Ciocan, pr. Gheorghe Pop, cântăreș bis. Lucia Pop.
42. **Ojdula** – bis. „*Sf. Ioan Botezătorul*” – a.c. 1975 (înlocuind pe cea veche), pictată de Pr. Plămădeală Nicolae în 1999, preot Iov Moșuț.
43. **Ozun** – bis. „*Nașterea Maicii Domnului*” – a.c. 1830 (înlocuind pe cea veche), pictată în 1980 de M. Anuței, pr. Nedelea Vasile, cântăreț bisericesc Șosu Andrei.
44. **Păpăuți** – bis. „*Cuvioasa Paraschiva*” – a.c. 1814, biserică din lemn și biserica Cuvioasa Paraschiva, 1936; pr. Raia Nuță, cântăreț bisericesc Buțu Adrian.
45. **Podu Olt** – bis. „*Înălțarea Domnului*” – a.c. 1986, pictată în 1987 de V. Munteanu, pr. Solovăstru Simion, cântăreț bisericesc Moldovan Gheorghe.
46. **Sărămaș** – bis. „*Sf. Nicolae*” – a.c. 1964, pictată 1958 de I. Vasu; pr. Cocârță Adrian, cântăreț bis. Marin Nicolae
47. **Sfântu Gheorghe I și III** – bis „*Sf. Gheorghe*” și „*Sfântu Nicolae*” – a.c. 1939–1983, pictată în 1983 de I. Vasu și colaboratorii ce i-au urmat; preoți: Cucu Ioan și Bujoreanu Corneliu, diacon Staicu Ciprian Ioan, cântăreți bisericești: Părvu Sebastian-Lucian și Coteață Cornelia. filii: **Ghidfalău**, **Coșeni** și **Chilieni**, biserica „*Nașterea Sf. Ioan Botezătorul*” – a.c. 2000, pictată în anul 2000 de Vasile Silaghi.
48. **Sfântu Gheorghe II** – bis. „*Sfântu Gheorghe*” – a.c. 1790 (înlocuind pe cea veche), pictată în 1992 de V. Munteanu, pr. Hagi Ioan Oliviu, filia Ahgheluş
49. **Sfântu-Gheorghe IV** – biserică în construcție, pr. administrator Nicolae Floroiu; Filia Câmpu Frumos.
50. **Sita Buzăului** – bis. „*Adormirea Maicii Domnului*” – a.c. 1925 (înlocuind pe cea veche), pictată în 1927 de D. Brăilescu, pr. Tihăncanu Florin, cântăreț bis. Stroe Ioan.

51. **Sântionlunca** – bis. „*Sfântu Nicolae*” – a.c. 1928 (înlocuind pe cea veche), pictată în 1936 de H. Anghelescu; pr. Pozna David, filie Comolău; troiță pe locul bisericii dărmate în toamna anului 1940.
52. **Tg. Secuiesc I** – bis. „*Adormirea Maicii Domnului*” – a.c. 1754 (înlocuind pe cea veche), biserica „*Pogorârea Duhului Sfânt*” – a.c. 2000, pr. Nițu Ștefan, cântăreț bis. Mihai Trușău; filia Poian, bis. „*Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril*” – a.c. 1762, din lemn; Turia, Casinul Mic, Valea Scurtă, Cătălina, Sânzieni, Lunga, Imeni, Estelnic, Mărcușă.
53. **Tg. Secuiesc II**, pr. – vacant.
54. **Valea Dobârlăului** – bis. „*Sf. Constantin și Elena*” – a.c. 1979 de M. Anuței, pr. Iuga Gheorghe, cântăreț bis. Mocanu Teodor.
55. **Valea Mare** – bis. „*Sf. Arhangheli Mihail și Gavril*” – a.c. 1793 (înlocuind pe cea veche), pictată de Marcel Codrescu (2000), pr. Floroiu Nicolae, cântăreț bisericesc Furnea Zamfira; filii Pava, Tamașfalău, Țufalău, Leț, Dobolii de Sus, Boroșneul Mic, Aninoasa.
56. **Vâlcele** – bis. „*Sf. Teodor Stratilat*” – a. c. 1843 (înlocuind pe cea veche); pr. Tămaș Ioan, cânt. bis. Bucșa Iosif Marian. Filie: Hetea.
57. **Vârghiș** – bis. „*Sf. Arhangheli Mihail și Gavril*” – a.c. 1814 din lemn, pr. administr. Adrian Lazăr, cântăreț bisericesc Popa Dan.
58. **Zagon** – bis. „*Sf. Arhangheli Mihail și Gavril*” – a.c. 1814 (înlocuind pe cea veche), din lemn, biserică în construcție, pr. Hagiu Nicolae, cântăreț bis. Popa Dan.
59. **Zăbala** – bis. „*Adormirea Maicii Domnului*” – a.c. 1777 din lemn și bis. *Sfântu Ilie* – a.c. 1943, se pictează de către Petre Schipor, pr. Bercu Ioan, cântăreț bisericesc Bercu Ioan jr.
60. **Zăbrătău** – bis. „*Sfânta Treime*” – a.c. 1955, pictată în 1983 de V. Munteanu; pr. Urmă Ioan, cântăreț bisericesc Mitrofan Vasile; filia Crasna.
61. **Garnizoana Militară Sf. Gheorghe** – capela „*Sf. Gheorghe*” – a.c. 1999, pr. militar Ioan Cucu jr.
62. **Mănăstirea Mărcuș** – bis. „*Acoperământul Maicii Domnului*” și „*Sf. Români*” – a.c. 1990; stareță – monahia Comșa Serafima.
63. **Mănăstirea Sita Buzăului** – bis. „*Schimbarea la Față*” – a.c. 1997; stareță – vacant, preot duhovnic, Gheorghe Trif
64. **Mănăstirea Valea Mare** – bis. „*Nașterea Sf. Ioan Botezătorul*” – a.c. 1999. Stareț ieromonah Avram Gheorghe.

II. Biserici dispărute și dărmate

a. Biserici dispărute

1. **Bățanii Mici** – capela ortodoxă ridicată în 1926, exista încă în 1970.
2. **Bodoc** – la biserica ortodoxă din localitate, în 1699, slujea „popa Kosztin”, iar în 1733, „popa George”. Nu se cunoaște soarta ulterioară a acestei biserici.
3. **Boroșneul Mic** – biserica de lemn „foarte mică și sărăcăcioasă” (avea casă parohială și preot), a fost mutată în cătunul Valea Mare, împreună cu majoritatea credincioșilor. În Boroșneul Mic nu s-a mai ridicat altă biserică ortodoxă.
4. **Chilieni** – vechea biserică ortodoxă este menționată și în documente din sec. XIX.
5. **Coșeni** – despre fosta biserică greco-catolică, amintește vechiul clopot cu inscripție în limba maghiară, aflat până nu de mult în clopotnița din cimitirul satului, împreună cu celălalt clopot donat în perioada interbelică, de Școala Normală din Brăila.
6. **Dalnic** – biserica ortodoxă cu hramul „*Sf. Gheorghe*” este menționată în documente în anul 1792.
7. **Ghidfalău** – biserica ortodoxă menționată în documente în 1733 (preot Moise Boieru) și în 1762, la sfârșitul sec. XVIII a devenit greco-catolică. În 1872, „un vânt puternic a distrus complect biserica românilor”. De atunci nu s-a mai ridicat altă biserică românească.
8. **Icafalău** – la biserica „*Sf. Ioan*”, în 1794, slujea „popa Gheorghe”.
9. **Ilieni** – la biserica ortodoxă din localitate, în anul 1733, slujea „popa Ștefan”. După trecerea la uniție, în 1882, credincioșii greco-catolici au ridicat biserica de lemn cu hramul „*Cuvioasa Paraschiva*”, locaș care a existat până în perioada interbelică.
10. **Lemnia** – la biserica ortodoxă din localitate, în anul 1733, slujea preotul Dragomir. După trecerea la uniție, în 1856, credincioșii greco-catolici au construit o nouă biserică pe locul celei vechi. O furtună din anul 1956 a distrus sfântul locaș, rămas din 1940 fără preot și credincioși.
11. **Leț** – biserica ortodoxă la care în 1733 slujea „popa neunit Ionașcu”, este amintită și la începutul sec. al XIX-lea.

12. **Măgheruș** – biserica ortodoxă a fost ctitorită în 1786 de negustorul brașovean George Radu Leca.
13. **Moacșa** – biserica ortodoxă din sat, rămasă fără credincioși datorită vitregiilor vremii, s-a dărmat în jurul anului 1870.
14. **Micloșoara** – altarul semicircular cu cornișă poligonală, provenit de la o veche biserică românească – așa cum afirmă unii cercetători – este înglobat în biserica romano-catolică.
15. **Olteni** – despre fosta biserică românească vorbește o scrisoare a preotului Boier din Olteni din 1813 adresată preotului ortodox Streja din Glăjăria Malnașului (Micfalău).
16. **Sânzâieni** – fosta biserică ortodoxă este menționată în anii 1733 (când slujea „popa Andrei”), 1750 și 1762. Din păcate, și în acest caz, în anul 1772 „un vânt puternic a distrus complect biserica românilor”. Datorită scăderii numărului credincioșilor ortodocși, nu s-a mai ridicat altă biserică.
17. **Turia** – biserica ortodoxă este atestată de documente la 1750 și 1781 (când avea ca preot interimar pe Bucur Stoicovici). În anul 1811, credincioșii români, împreună cu biserica lor, au trecut la greco-catolici. Biserica „Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil” zidită în 1877, în anul 1960, a fost doborâtă de o furtună mare. La fel ca și credincioșii de odinioară, deznaționalizați și trecuți la romano-catolici, clopotul fostului lăcaș de cult românesc, aparține azi bisericii catolice din sat.
18. **Valea Crișului** – în anul 1750, este consemnat în documente preotul român din Valea Crișului, iar în 1762, biserica ortodoxă. După trecerea la uniție, în 1795, „popa Bucur” este transferat la parohia din Lemnia. De atunci nu se mai știe nimic de soarta bisericii.
19. **Zoltan** – despre fosta biserică ortodoxă, mărturisește un înscris de pe o *Cazanie*, din 1752.

b. Bisericii distruse în anii 1940-1944, în timpul ocupației fasciste ungare

1. **Biserica ortodoxă din Biborțeni.** Biserica a fost construită în perioada 1935-1937. Sfințirea s-a făcut de către Mitropolitul Nicolae Bălan, în prezența lui Nicolae Iorga, a altor autorități județene și locale. În toamna anului 1940 a fost dărâmată, preotul Hariton Eșeanu silit să părăsească localitatea, iar credincioșii au fost obligați să treacă la confesiunea reformată. Pe locul bisericii a fost amplasată o cârciumă.
2. **Biserica ortodoxă din Boroșneul Mare.** A fost construită în perioada interbelică, însă tragicele evenimente din 1940 a făcut ca biserica să nu poată fi sfințită. În septembrie 1940 a fost dărâmată până la nivelul ferestrelor. Ruinele acestei biserici, împreună cu cele ale bisericii greco-catolice din localitate au rezistat până în 1961, în timpul Regiunii Autonome Maghiare, când au fost dărâmate pentru „sistematizarea” centrului comunei.
3. **Capela greco-catolică din Comandău.** A fost construită în perioada interbelică și distrusă în toamna anului 1940. (În 1999-2000, pentru credincioșii ortodocși din localitate s-a construit o biserică de lemn sfințită de P.S. Ioan Selejan).
4. **Biserica ortodoxă din Căpeni.** A fost construită în 1937. În toamna anului 1940 a fost dărâmată, împreună cu o troiță amplasată în centrul satului. Preotul Nicolae Colceriu a fost izgonit, iar credincioșii ortodocși au fost siliți să treacă la confesiuni de expresie maghiară. (Prin grija Ligii cultural – creștine „Andrei Șaguna”, în 1996, pe locul fostei biserici a fost ridicată o cruce, sfințită de către P.S. Ioan Selejan). În localitate există biserica veche, monument istoric de la 1712, care a scăpat furiei din 1940.
5. **Capela ortodoxă din Catalina.** A fost construită în 1939 și dărâmată în toamna anului 1940, împreună cu clopotnița și cu troița de lângă capela.
6. **Biserica ortodoxă din Doboșeni.** A fost construită între 1935-1937. După instalarea administrației maghiare, noile autorități, cu sprijinul militarilor horthyști, au obligat credincioșii ortodocși să-și dărâme propria biserică. (După 1995 ruinele au fost curățate de tonele de gunoaie depozitate în decursul anilor, și aceste sfinte relicve au fost consolidate și conservate de către P.S. Ioan Selejan).
7. **Biserica ortodoxă din Filia.** Construcția bisericii a început în 1939, a ajuns în 1940 până la centura de beton deasupra ferestrelor, iar în septembrie 1940 noile autorități civile și militare ungare au ras de pe fața pământului clădirea neterminată a bisericii, iar credincioșii rămași fără preot au fost siliți să treacă la confesiunile de expresie maghiară.
8. **Biserica ortodoxă din Herculan.** A fost construită și pictată între 1935-1937, iar sfințirea ei a fost făcută de mitropolitul

- Nicolae Bălan. În decembrie 1940 a fost dărâmată, iar ruinele au fost transformate în groapa de gunoi a satului. (Prin grija P.S. Ioan Selejan, ruinele sfintei biserici de odinioară au fost curățate, consolidate și protejate prin construirea unui acoperiș).
9. **Biserica ortodoxă din Comolău, comuna Reci.** A fost construită între anii 1938-1940. În toamna anului 1940 a fost dărâmată și arsă până la temelie, preotul Ioan Rauca a fost izgonit din localitate, iar credincioșii au fost siliți să treacă la confesiunile maghiare. (Din inițiativa Ligii cultural-creștine „Andrei Șaguna” în toamna anului 1997, a fost înălțată o troiță pe locul fostei biserici). Terenul pe care fusese construită biserica a fost atribuit pe baza Legii 18 unui localnic de etnie maghiară.
10. **Biserica ortodoxă din Racoșu de Sus.** A fost construită între anii 1934-1937 și sfințită de

către Mitropolitul Nicolae Bălan în 1937. Biserica a fost distrusă în decembrie 1940. Pe locul bisericii a fost ridicată o grădiniță, iar pe locul Sfântului Altar a fost amplasat atunci, ca semn suprem de profanare, un W.C. Preotul Ilarie Căpâlnean a fost izgonit, iar credincioșii trecuți cu forța la confesiunile maghiare.

11. **Biserica ortodoxă din Vârghiș.** A fost construită între anii 1935-1937 și sfințită de Mitropolitul Nicolae Bălan. În septembrie 1940 a fost dărâmată până la temelie, preotul Ioan Popa izgonit, iar credincioșii forțați să treacă la confesiunile maghiare. (După 1990, reprezentanții români ai societății civile din jud. Covasna, au solicitat Primăriei locale autorizația pentru amplasarea unei troițe pe locul bisericii dărâmate, obținând-o doar în 1999, după intervenția românilor din diasporă, fiind înălțată și sfințită în 8 iulie 2001).

B. Protopopiatul Ortodox Miercurea-Ciuc

I. Biserici existente

1. **Barasău (comuna Corbu)** – bis. „*Nașterea Maicii Domnului*” – a.c. 1910, bis. de lemn, pr. Constantin Curcă, cântăreț bis. Cristinoi Alexandru.
2. **Băile Tușnad** – bis. „*Adormirea Maicii Domnului*” – a.c. 1940, pictată de Profeta Eugen în 1980, pr. Constantin Gane, cântăreț bisericesc Marian Hoge; Filii, Carpitus, Tușnad Sat, Tușnadul Nou.
3. **Bălan 1** – bis. „*Sf. Iorest și Sava*” – a.c. 1978, pictată de Mihail Fordea 1985, pr. Panaita Dimitrie, cântăreț bisericesc monahia Maria Moldovan.
4. **Bălan 2** – bis. „*Intrarea în Biserică a Maicii Domnului*” – a.c. 1972, de lemn, pr. Teofil Tecuschi.
5. **Bilbor 1.** – bis. „*Sf. Aposoli Petru și Pavel*” – a.c. 1937, pictată de C. Călinescu în 1974, pr. Dumitru Apostu, cântăreț bisericesc Dumitru Țifrea.
6. **Bilbor 2** – bis. „*Sf. Nicolae*” – a.c. 1800 (înlocuind pe cea veche), de lemn, pr. administrator Dumitru Apostu; filia Rechitiș
7. **Borsec** – bis. „*Schimbarea la Față*” – a.c. 1847, de lemn, noua biserică fiind începută în 1999 și aflându-se acum în construcție, pr. N. Ciupudean, cântăreț bisericesc Cristina-Aglaia Ciupudean.
8. **Bodogaia** – bis. „*Sf. Nicolae*” sau „*Sf. Arhangheli Mihail și Gavril*” – a.c. 1700 (reclădită în 1992), bis. de lemn (înlocuind pe cea veche dinainte de 1700); filia Secuieni.
9. **Capu-Corbului** – „*Înălțarea Sf. Cruci*” – a.c. 1949, pictată de N. Belizarie și Ioana Micu în 1956, pr. Druță Ionel, cântăreț bis. Lăbont Petru, cu iconostas de la biserica de lemn dn Borsec distrusă în toamna anului 1940.
10. **Călimănel** – bis. „*Duminica tuturor Sfinților*” – a.c. 1994, se pictează de către Sorin Ioan Apan, pr. Alexandru Filip, cântăreț bis. Veszpremi Tibor, filia: **Văgani** – bis. „*Adormirea Maicii Domnului*” – a.c. 1999, bis. de lemn, pr. adm. Alexandru Filip.
11. **Ciceu** – bis. „*Sf. Ap. Petru și Pavel*” – a.c. 1983 (înlocuind capela construită în 1934) pictată de Liviu Dumbravă în 1986, pr. Păncescu Gh. Ionel, cântăreț bis. Voșloban Claudiu; filile Siculeni, Racu, Satu Nou.
12. **Ciucsângeorgiu** – biserica „*Sf. Mucenic Gheorghe*” – a.c. 1840 (înlocuind pe cea veche), pr. Dan Oancea; filile Armășeni, Ciobăniș, Egersek, Potiond.
13. **Corbu** – bis. „*Pogorârea Duhului Sfânt*” – a.c. 1930 (înlocuind pe cea veche), pictată de Antoniu V. Zeiter, pr. Liviu Tepeș; capela „*Sf. Ioan Stălpnicul*” amplasată în cimitirul satului.
14. **Crăciunel** – Mercști bis. „*Sf. Apostoli Petru și Pavel*” – din Crăciunel, a.c. 1877, pr. administrator Gheorghe Marceș; filiile

- Ocland, Satu Nou, Mărtiniș, Comănești, Locodeni, Sânpaul
15. **Cristuru-Secuiesc** – bis. „*Sf. Gheorghe*” – a.c. 1938 (înlocuind pe cea veche), pictată de Nicolae Brana în 1939, pr. Gheorghe Stroe; fiiliile Filiași, Șimonești, Bețind, Cădaciu Mare, Cobătești, Rugănești.
16. **Eliseni** – bis. „*Sf. Nicolae*” – a.c. 1887 (înlocuind pe cea veche), pr. administrator Gheorghe Muntean
17. **Făgetel** – bis. „*Sf. Proroc Ilie*” – a.c. 1934 (înlocuind pe cea veche), pictată de Andrei Vlăduțu în 1999, pr. Victor Bucur; fiiliile Lunca de Jos, Linca de Sus; Poiana Fagului, Valea Recea, Păltiniș-Ciuc, Comiat.
18. **Filipea** – bis. „*Sf. Ioan Pustnicul*” – a.c. 2000, bis. de lemn, pr. administrator Gheorghe Oană
19. **Frumoasa** – bis. „*Adormirea Maicii Domnului*” – a.c. 1879 (înlocuind pe cea veche), pictată de Septimiu Marian, pr. vacant.
20. **Gălăuțaș** – bis. „*Adormirea Maicii Domnului*” și „*Sf. Nicolae*” – a.c. 1791 (construită la Toplița și adusă la Gălăuțaș în 1903 – înlocuind pe cea veche), de lemn, pictată de Nicolae Gavrilleanu 1983, pr. Marcel Stanca; fiiliile Dealul Armanului, Gălăuțaș Pârău
21. **Gheorghieni 1** – bis. „*Sf. Gheorghe*” – a.c. 1938, pictată de Gh. Belizarie în 1938, pr. Emil Nan; fiiliile Lacu Roșu, Visafolio, Lăzarea.
22. **Gheorghieni 2** – bis. „*Nașterea Maicii Domnului*” – a.c. 1900 (înlocuind pe cea veche), pr. Dumitru Paul; fiiliile Ditrău, Remetea, Valea Strâmbă, Munteni, Plopiș, Toloșeni.
23. **Hodoșa** – bis. „*Sf. Arhangheli Mihail și Gavril*” – a.c. 1937, pr. Vasile Alb. Cântăreț bis. Ruf Petru.
24. **Imper** – bis. „*Sf. Arhangheli Mihail și Gavril*” – a.c. 1884 (înlocuind pe cea veche), pr. Cota Daniel Remus Ioan, cântăreț bis. Vancea Maria; fiiliile Plăieși de Jos, Plăieși de Sus, Casinul Nou, Iacobeni.
25. **Izvoru Mureșului** – bis. „*Buna Vestire*” – a.c. 1936, pictată de Valerian Diaconu în 1985, pr. Ioan Ovidiu Bidașcă, cântăreț bis. Tinca Nicolae.
26. **Joseni** – bis. „*Sf. Arhangheli Mihail și Gavril*” – a.c. 1850 (înlocuind pe cea veche), pr. Constantin Chirteș, cânt. bis. Rafila Chirteș; fiiliile Borzont, Ciumani, Suseni, Chilieni.
27. **Lăzărești** – bis. „*Sf. Nicolae*” – a.c. 1711, biserică de lemn, pr. administrator Dan Oancea; fiiliile Sânmartin, Ciucani, Cozmenci.
28. **Livezi** – bis. „*Nașterea Maicii Domnului*” – a.c. 1910, pictată de Ioan Căzilă în 1970, pr. Călin Suciu, cântăreț bis. Gabor Dumitru.
29. **Miercurea-Ciuc I** – bis. „*Sf. Nicolae*” – a.c. 1936, pictată de Dumitru Belizarie în 1936, pr. Viorel Mihoc, cântăreț bis. Viorica Mihoc; filia Ciba
30. **Miercurea-Ciuc II** – bis. „*Sf. Ap. Petru și Pavel*” – a.c. 1930, pr. Emil Pop, cântăreț bis. Adin Tifrea; fiiliile Harghita Băi, Șumuleu-Ciuc, Delnița.
31. **Odorheiu-Secuiesc I** – bis. „*Sf. Împărați Constantin și Elena*” – a.c. 1938, pictată de Nicolae Barna, pr. Gheorghe Mares, cântăreț bis. Potlog Dumitru; filia Petecu – bis. „*Sf. Arhangheli*” – a.c. 1938, pr. administrator Gheorghe Mares; fiiliile Feliceni, Forțeni, Teleac, Dârjiu, Mușna.
32. **Odorheiu-Secuiesc II** – bis. „*Schimbarea la Față*” – a.c. 1938 (înlocuind pe cea veche), pr. Pavel Puiu Mihai; fiiliile Dealu, Brădești, Satu Mare, Târnovița, Sub Cetate.
33. **Praid** – bis. „*Sf. Treime*” – a.c. 1936 (înlocuind pe cea veche), pictată de Laurențiu Moldovan în 1939, pr. Simionca Ignat, cântăreț bis. Maria Simionca; fiiliile Ocna de Jos, Ocna de Sus, Vârșag, Corund, Atia, Atid, Crișeni, Lupeni, Bulgăreni.
34. **Platonești** – bis. „*Nașterea Sf. Ioan Botezătorul*” – a.c. 1999, pictată de Teglaș Petru în 1999, pr. Viorel Pop, cântăreț bis. Cristian Zbârcea.
35. **Poiana Veche (Tulgheș)** – bis. „*Sf. Dimitrie*” – a.c. 1993, bis.din lemn, pr. Vasile Tănase, cântăreț bis. Claudia Tănase.
36. **Pintic (comuna Tulgheș)** – bis. „*Sf. Ilie*” – a.c. 1930, biserică din lemn, pr. administrator Vasile Tănase.
37. **Porumbenii Mari** – bis. „*Sf. Nicolae*” – a.c. 1787 (înlocuind pe cea veche), pr. administrator Gheorghe Mares; fiiliile Mugeni, Ulieș, Petecu – bis. „*Sf. Arhangheli Mihail și Gavril*”
38. **Săcel** – bis. „*Sf. Arhangheli Mihail și Gavril*” – a.c. 1847?, pictată de Nicolae Plămădeală în 1972, pr. Gheorghe Munteanu; filii Șoimușu Mare, Șoimușu Mic, Avrămești, Goagiu.
39. **Săndominic** – bis. „*Sf. Arhangheli Mihail și Gavril*” – a.c. 1787, pr. administr. Dimitrie Panaite; fiiliile Cârța, Ineu, Tomești, Dănești, Mădăras.
40. **Sărmaș** – bis. „*Nașterea Maicii Domnului*” – a.c. 1907 (înlocuind pe cea veche), pictată de Teodor Varahil Moraru în 1982, pr. Gavril Cantor, cântăreț bis. Balaj Ioan; filia Runc.

41. **Sâncrăieni** – bis. „*Sf. Împărați Constantin și Elena*” – a.c. 1936, pr. administrator Dan Oancea; fiiliile Fitod, Lelicieni, Misentea, Sântimbru, Sânsimion, Cetățuia.
42. **Subcetate** – bis. „*Sf. Dimitrie*” – a.c. 1902 (înlocuind pe cea veche), pictată de Constanttin Petride în 1909, pr. Gheorghe Oană, cântăreț bisericesc Constantin Negrea; filia Buda.
43. **Toplița-centru** – bis. „*Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*” – a.c. 1867, pictată de Dimitrie Belizarie în 1938 (înlocuind pe cea veche), pr. Ilie Pinte, cântăreț bisericesc Ioan-Marin Pop; filia Luncani, Măgheruș, Moglănești.
44. **Toplița-deal** – bis. „*Sf. Nicolae*” – a.c. 1925, pictată de Nicolae Gavrilăanu în 1980, pr. Filip Gavril, cântăreț bisericesc Ovidiu Mureșan.
45. **Toplița-vale** – bis. „*Înălțarea Domnului*” – a.c. 1999, pr. Constantin Cojocar, cântăreț bisericesc Constantin Pop; filia Secu.
46. **Toplița-Zencani** – biserica „*Întâmpinarea Domnului*” – a.c. 2000, pr. Vasile Alin Câmpăan.
47. **Tulgheș I** – bis. „*Adormirea Maicii Domnului*” – a.c. 1882 (înlocuind pe cea veche), pictată de Nicolae Gavrilăanu în 1986, pr. Vasile Șuteu; filia Hagota.
48. **Tulgheș II (Recea)** – bis. „*Sf. Împărați Constantin și Elena*” și *Rezu-Mare* – bis. „*Sf. Apostoli Petru și Pavel*” – a.c. 1912, bis. de lemn; pr. administrator Vasile Șuteu.
49. **Uilac** – bis. „*Sf. Mucenic Gheorghe*” și „*Sf. Nicolae*” – a.c. 1784, adusă în 1905 de la Boiu, pr. administrator Gheorghe Muntean.
50. **Vidacut** – bis. „*Adormirea Maicii Domnului*” – a.c. 1868 (înlocuind pe cea veche) pr. Ioan Rusu, cântăreț bisericesc Constantin Costea.
51. **Vlăhița** – capelă paraclis „*Sf. Mucenic Grigorie*”, a.c. 1999, pr. administr. Gheorghe Mareș; fiiliile Băile Homorod, Lueta.
52. **Voșlobeni** – bis. „*Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*” – a.c. 1864 (înlocuind pe cea veche), pictată de Ioan Căzila în 1969, pr. Vizoli Gligore, cântăreț bisericesc Alexandru Ciubotaru.
53. **Mănăstirea Doamnei** – bis. „*Nașterea Maicii Domnului*” – a.c. 1658, pictată de Maria Popa în 1981, stareță Elena Murariu.
54. **Mănăstirea Făgetel** – bis. „*Tăierea capului Sf. Ioan Botezătorul*” și „*Sf. Treime*” – a.c. 1932, pictată de Mihai Chioaru și Dumitru Macovein 1999, stareț pr. Andrei Moldovan.
55. **Mănăstirea Izvorul Mureșului** – bis. „*Adormirea Maicii Domnului*” – a.c. 2000, pictată de Liviu Dumbravă și Marcel Codrescu, stareță Miriam Oprea.
56. **Mănăstirea Toplița** – bis. „*Sf. Prooroc Ilie*” – monument istoric din 1847 adus de la Stânceni în 1924, pictată de Dimitrie Belizarie în 1927 și biserica (paraclis) „*Izvorul Tămăduirii*” a.c. 1994, pictată de Manolache Pătrașcu, arhimandrit Mihail Goia-exarh, arhimandrit Emilian Telcianu-stareț.
57. **Mănăstirea „Sf. Nicolae”** – paraclis în incinta centrului eparhial din Miercurea-Ciuc, a.c. 1995, stareță Horisa Cruceanu.
58. **Schitul Dumbrăvioara** (din jud. Mureș) – capelă „*Sf. Arhangheli*” – a.c. 1991, egumen pr. Teodosie Colceriu.
59. **Schitul Gura Izvorului-Secu**, capela „*Sf. Simion Stâlpnicul*” – a.c. 2000, bis. „*Duminica Tuturor Sfinților*” – în construcție, egumen Ghenadie Copii mulți.
60. **Garnizoana militară Miercurea-Ciuc** – capela „*Sfântu Nicolae*” a.c. 1997, pr. militar Mihai Mitrea și capelă militară „*Sf. Împărați Constantin și Elena*” în Lunca de Jos.
61. **Penitenciarul Miercurea-Ciuc** – capelă „*Sfinții Ap. Petru și Pavel*”, pr. Iulius Berindei.

II. Biserici dispărute și dăruitate

a. Biserici dispărute

1. **Aldea** – biserica de lemn construită în 1727 dispăre „copleșită de vreme” în 1787. În același an s-a ridicat o altă biserică din lemn, cu hramul „*Sf. Nicolae*”, dispărută ulterior.
2. **Atia** – unii autori sunt de părere că a fost o biserică românească dispărută la finele secol al XVII-lea
3. **Corund** – în deceniul trei al sec. XX, documentele consemnau faptul că biserica românească de la Corund era total ruinată.
4. **Cozmeni** – biserica „*Sf. Simion Stâlpnicul*” ridicată în 1875 (foarte probabil renovată la acea dată, nu mai exista în 1932)
5. **Goagiu** – documentele ecleziastice românești menționează existența unei biserici ortodoxe în secolul al XVIII-lea.
6. **Ghiduț** – printr-o circulară a episcopului Alba-Iuliei din august 1918, cei 79 de credincioși greco-catolici, împreună cu biserica lor, au fost trecuți la trecuți la catolicism.

7. **Lunca de Sus** – biserica de lemn din 1800 a „cedat” locul celei din piatră, azi dispărută.
8. **Mădăraș** – în 1787 s-a construit o biserică nouă, însă pe cărțile bisericești proprii erau însemnări din 1692.
9. **Mătișeni** – În anul 1752, „popa Mihai din Mătișeni a pus zălog pe un exemplar din Îndreptarea legii în Rusul Bârgăului cu o jură pentru 10 florini”.
10. **Nicolești** – biserica de lemn refăcută în anul 1846, a fost devastată în 1943-1944, apoi a fost părăsită și a dispărut în timp.
11. **Porumbenii Mici** – conscripția din 1733 menționează aici existența unei biserici fără preot, cuprinsă în „districtul Cichindealului.”

b. Bisericii distruse în anii 1940-1944, în timpul ocupației fasciste ungare

1. **Biserica greco-catolică din Aldea.** A fost construită în 1937, înlocuind pe cea veche, atestată încă din sec. al XVIII-lea. În toamna anului 1940, biserica a fost distrusă, preotul Gheorghe Todoran izgonit, iar credincioșii forțați să treacă la confesiunile maghiare.
2. **Biserica ortodoxă din Borsec.** Construită din lemn și ctitorită în 1925 de Patriarhul Miron Cristea, în septembrie 1940 a fost distrusă. Catapeteasma a fost salvată de un credincios din Capu Corbului. (cu sprijinul Episcopiei ortodoxe a Covasnei și Harghitei și a unor generoși sponsori se află în construcție o nouă biserică).
3. **Biserica greco-catolică din Crăciunel.** A fost construită în 1935 înlocuind-o pe cea de la 1877. După pronunțarea Dictatului de la Viena, biserica a fost distrusă într-o singură noapte și toți credincioșii trecuți cu forța la cultele maghiare.
4. **Biserica greco-catolică din Ditrău.** A fost construită pe locul uneia mai veche și sfințită în 1936. În toamna anului 1940 a fost dărâmată, preotul Eugen Arieșan izgonit, iar credincioșii forțați să treacă la romano-catolicism. (în 1999, Liga Tineretului Ortodox din Sf. Gheorghe a solicitat Primăriei autorizație pentru ridicarea unei troițe, dar solicitarea a fost refuzată).
5. **Capela ortodoxă din Lueta** – a fost amenajată în anul 1933 într-o casă a unui credincios român. În toamna anului 1940, a fost desființată, iar credincioși trecuți la cultele de expresie maghiară
6. **Biserica greco-catolică din Mărtiniș.** A fost construită în 1935, sub păstoria preotului Ioan Suciu. În 1943, biserica a fost dărâmată și

12. **Plăieși de Sus** – conscripția din 1760 confirmă existența bisericii. Biserica de demult a fost de lemn, urmată de cea de zid, ale cărei ruine se mai vedeau cu câteva decenii în urmă.
13. **Șoimușu Mare** – despre fosta biserică ortodoxă stă mărturie însemnarea de pe Apostolul tipărit la Blaj: „Eu, popa Vasile de la Șoimușu, au dresu această carte la 1795.”
13. **Tomești** – ruinele bisericii de zid, distrusă de tătari în a doua jumătate a secolului al XVII-lea, dăinuie și astăzi pe dâmbul rămas în afara satului, în cimitir, unde majoritatea numelor de pe cruci sunt ale unor români maghiarizați.

credincioși trecuți cu forța la Biserica catolică.

7. **Biserica greco-catolică din Mihăileni.** A fost construită în 1937. După septembrie 1940, credincioșii români au fost forțați să treacă la romano-catolicism, fiind complet deznaționalizați, proces care a continuat și în anii Regiunii Autonome Maghiare. Din această cauză, în 1976, Episcopia ortodoxă de Alba Iulia, este nevoită să recurgă la un compromis, fiind de acord cu condiția pusă de autorități de demolare a bisericii rămasă astfel fără credincioși, pentru a aproba construirea bisericii ortodoxe din Bălan.
8. **Biserica greco-catolică din Merești.** A fost construită între 1938-1939, înlocuind pe cea veche. În decembrie 1940 a fost distrusă, preotul izgonit, iar credincioșii trecuți cu forța la romano-catolici și unitarieni. Astăzi se mai văd doar ruinele, martore a urgiei din anii Dictatului de la Viena.
9. **Capela ortodoxă din Mugeni,** construită în perioada interbelică, a fost distrusă după 1940.
10. **Biserica greco-catolică din Ocland.** A fost construită între anii 1937-1939. În septembrie 1940 a fost distrusă, iar preotul greco-catolic Augustin Popa izgonit. Din materialele bisericii dărâmate, noile autorități au construit un local și o sală de gimnastică.
11. **Biserica ortodoxă „Sf. Dimitrie”,** de lemn din **Poiana Veche** (comuna Tulgheș), construită în 1936, a fost distrusă prin ardere în anul 1943 „de mâini nelegiuite”.
12. **Capela greco-catolică din Satu Mare.** A fost amenajată într-o casă privată în anul 1937. După 1940, preotul Petru Suciu a fost

izgonit, iar credincioșii trecuți la cultele maghiare.

13. **Capela ortodoxă din Vlăhița.** A fost zidită și sfințită în 1937, cu hramul „*Sfinții Apostoli Petru și Pavel*”. În toamna anului 1940, împreună cu noua biserică aflată în construcție din anul 1939, a fost distrusă, preotul Emil D. Colceriu izgonit, iar credincioșii forțați să treacă la confesiunile maghiare. (În anul 1999, P.S. Ioan, cu sprijinul unor generoși sponsori, a cumpărat o casă în care s-a

amenajat capela-paraclis, cu hramul „Sfântul Mucenic Grigore, episcopul Armeniei.” După refuzul consilierilor locali, de a acorda autorizație de construcție pentru o nouă biserică ortodoxă, în final s-a reușit începerea unui nou locaș de cult ortodox).

14. **Capela ortodoxă din Zetea.** În anul 1937, pentru credincioșii ortodocși din parohie și din filiile Dealul, Târnovița și Brădești s-a construit o capelă ortodoxă, care a fost desființată în toamna anului 1940.

Anexăm hărțile celor două protopiate cuprinzând: bisericile existente (*planșa 1* – protopopiatul Sf. Gheorghe, *planșa 2* – protopopiatul Miercurea Ciu); bisericile dispărute și cele distruse în anii 1940-1944 (*planșa 3* – protopopiatul Sf. Gheorghe, *planșa 4* – protopopiatul Miercurea Ciuc)

Ioan Lăcătușu

Muzeograf Drd.,

Centrul Eclesastic de Documentare

„Mitropolit Nicolae Colan”

Sfântu Gheorghe, Str. Școlii, nr. 2

Tel. 067/313534

Violeta Pătrunjel

Muzeograf,

Centrul Eclesastic de Documentare

„Mitropolit Nicolae Colan”

Sfântu Gheorghe, Str. Școlii, nr. 2

Tel. 067/313534

Planșa nr. 1

Planșa nr. 2

